

پیوند اقتصادی با همسایگان؛ سیر ایران برابر تحریم‌ها

■ **ایران با گسترش روابط اقتصادی و مالی با کشورهای منطقه، در حال ساخت سازوکاری تازه برای بی‌اثر کردن تحریم‌ها و خنثی سازی مکانیسم ماشه است.**

گروه اقتصادی – سفر سیدعلی مدنی‌زاده، وزیر امور اقتصادی و دارایی، به‌دوشنبه و حضور ایران در مجمع بین‌المللی سرمایه‌گذاری ۲۰۲۵، نشان‌های از فعال‌تر شدن دیپلماسی اقتصادی شرقی» در برابر فشارهای سیاسی غرب است. سال ۱۴۰۴ در حالی سپری می‌شود که هشدارهای آمریکا و تروئیکای اروپا درباره بازگشت مکانیسم ماشه (Snapback) دوباره بر سر اقتصاد ایران سایه انداخته، اما در عمل، آرایش جدیدی از روابط منطقه‌ای در حال شکل‌گیری است که می‌تواند ساختار تحریم‌ها را عملاً بی‌اثر کند.

تاجیکستان، ازبکستان، ترکمنستان، قزاقستان و حتی افغانستان، طی دو سال اخیر به محور تجارت غیر دلاری و زنجیره تهاتری انرژی، خدمات فنی –مهندسی و کالاهای راهبردی ایران تبدیل شده‌اند. این پیوندها، فارغ از مبادلات رسمی بانکی، بستر جدیدی از همکاری‌های مالی مبتنی بر ارزهای محلی و شبکه‌های منطقه‌ای تسویه را به‌وجود آورده است.

از توافقاتی منطقه‌ای ناقصه راه ۱۴۰۴

روابط اقتصادی ایران با کشورهای پیرامونی از دهه ۱۳۷۰ به‌ویژه پس از فروپاشی شوروی، همواره یکی از محورهای سیاست خارجی اقتصادی جمهوری اسلامی بوده است. عضویت دائم ایران در سازمان همکاری شانگهای، گسترش کریدور بین‌المللی شمال – جنوب (INSTC) و امضای توافق تجارت آزاد با اتحادیه اقتصادی اوراسیا سه‌رکن اصلی این دیپلماسی مقاومتی محسوب می‌شوند. بر اساس داده‌های تجاری رسمی، در سال ۱۴۰۳ ارزش کل مبادلات ایران با کشورهای آسیای مرکزی به بیش از ۵۱ میلیارد دلار رسید که نسبت به سال ماقبل آن ۴۲ درصد رشد نشان می‌دهد. صادرات ایران به منطقه عمدتاً شامل فرآورده‌های پتروشیمی، سیمان، فولاد، محصولات کشاورزی فراوری‌شده و خدمات فنی –مهندسی در حوزه نیروگاه و پنبه، فلزات صنعتی و نهادهای دامی وارد می‌کند. با تقویت مکانیزم‌های تهاتری (Swap) و توافقی بر استفاده از ریال، سامانی و روبل به‌صورت دوجانبه، سطح وابستگی به دلار و یورو

معاون سازمان توسعه تجارت عنوان کرد:

قوانین اشتباه، ۸۰درصد مشکل صادرات ایران

گروه اقتصادی – طبق ارزیابی سازمان توسعه تجارت، ریشه اصلی بخش بزرگی از چالش‌های صادراتی کشور نه در تحریم‌ها، بلکه در تصمیمات ناهماهنگ و سیاست‌گذاری‌های نادرست داخلی است. به گفته معاون سازمان توسعه تجارت تنها ۲۰ تا ۳۰درصد مشکلات صادراتی ناشی از تحریم‌هاست و بخش عمده آن به تصمیم‌گیری‌های غیر کارشناسی و فقدان تجربه عملی در حوزه تجارت بازمی‌گردد.

امیر روشن‌بخش – معاونت ارتقای کسب و کارهای بین المللی سازمان توسعه تجارت – در دیدار با نمایندگان مجلس ایران-درباره جلسه نخستین روز هفته صادرات، توضیح داد: هفته جاری با عنوان اهفت روز با صادرات، نام‌گذاری شده و امروز، روز نخست آن با محوریت «صادرات و قانون‌گذاری» برگزار شد. در این نشست، جمعی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی، به‌ویژه اعضای ارکسیون‌ها و کمیسیون‌های که می‌توانند در توسعه صادرات غیرنفتی کشور نقش آفرین باشند، حضور داشتند. وی افزود: در این جلسه چهار محور اصلی مطرح شد؛ نخستین موضوع مربوط به بازنگری بند (پ) ماده ۹۹ قانون برنامه هفتم بود که به‌وضع عوارض و مالیات بر درآمد کالاهای خام اشاره دارد. از نمایندگان درخواست کردیم در این بخش بازنگری انجام دهند تا شرایط برای توسعه صادرات تسهیل شود.

معاونت ارتقای کسب و کارهای بین‌المللی سازمان توسعه تجارت ادامه داد: دومین موضوع جلسه، حمایت از صادرات خدمات فنی و مهندسی بود. ما لزوم توجه به‌موضوع «گارانتی» به «گارانتی‌های دولتی» در قانون برنامه هفتم تأکید کردیم؛ چرا که این موضوع در برنامه هفتم وجود داشت اما تا پایان سال ۱۴۰۳ اعتبار دارد. هدف ما این است که با استفاده از ظرفیت بانک مرکزی، سازوکاری ایجاد شود تا صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی توانند از تسهیلات ویژه استفاده کنند؛ به این صورت که دو درصد به‌صورت نقد ۹۸ و درصد در قالب سفته و ضمانت‌نامه در اختیار آن‌ها قرار گیرد تا امکان حضور فعال در بازار کشورهای هدف را داشته باشند.

روشن‌بخش سومین محور این نشست را موضوع اعتبار مالیاتی برای صادرکنندگان دانست و گفت: ما معتقدیم اعتبار مالیاتی موجود در قانون نیازمند بازنگری است تا تولید با ارزش و صادرات محور در کشور تقویت شود. تولیدی که ارزش افزوده بالایی دارد باید از مزایای مالیاتی بیشتری برخوردار شود. در حال حاضر، کالاهای خام صادراتی به‌طور متوسط هر تن بین ۳۵۰ تا ۳۸۰دلار ارزش دارند، در حالی که کالاهای نهایی گاهی از ۱۲۰۰ تا ۵۵۰۰دلار در هر تن ارزش صادراتی دارند. هدف ما این است که مشوق‌های مالیاتی به سمت این نوع صادرات با ارزش افزوده بالا هدایت شود.

وی چهارمین محور مطرح شده را اعتبار مشوق‌های صادراتی عنوان کرد و گفت: متأسفانه



طی سال‌های گذشته در این بخش شاهد رکود بوده‌ایم؛ در حالی که بودجه کشور افزایش پیدا کرده، میزان مشوق‌های صادراتی افزایش نیافته و درصد تحقق آن نیز بسیار محدود بوده است. در جلسه امروز از نمایندگان خواستیم در این زمینه کمک کنند. این نشست جنبه اتناعی داشت و در چهارچوب برنامه اهفت روز با صادرات» برگزار شد.

به گفته او، اگر صادرکنندگان به درستی حمایت شوند و مشوق‌های مؤثر دریافت کنند، این اقدام در نهایت به افزایش ارزآوری برای کشور منجر خواهد شد. وی تأکید کرد: پهنه اقتصادی و تجارت خارجی ایران مبتنی بر پیمان‌سناساری ارزی است و هر قدر تجارتی با صادرکنندگان را توانمندتر کنیم تا در بازارهای هدف مزیت رقابتی پیدا کنند، به رشد و توسعه اقتصادی کشور کمک کرده‌ایم. نباید فراموش کنیم که سرمایه‌گذاری در تولید زمانی معنا دارد که بتوانیم محصول تولید شده را بفروشیم. فروش ارزش آفرین نیز همان فروش صادراتی است که به‌توسعه پایدار اقتصاد کمک می‌کند.

وی در بخش دیگری از سخنانش درباره تأثیر اسپیک (بازگشت تحریم‌ها) بر تجارت کشور گفت: از نظر ما، این موضوع تأثیر چشمگیری ندارد و شاید بین ۱۰ تا ۲۰درصد مارا با چالش مواجه کند. اتفاقاً در شرایط فعلی، با توجه به مواضع دو شریک تجاری اصلی ایران یعنی چین و روسیه (این کشورها از اجرای کامل اسنپ یک تمکین نکرده و پیشنهاد تعویق شش ماهه آن را هم دادند)، بخش عمده آسیب‌های تجاری و صادراتی کشور ناشی از تصمیمات ناهماهنگ داخلی است، نه صرفاً تحریم‌ها.

روشن‌بخش توضیح داد: اگر بخواهیم سهم‌بندی کنیم، حدود ۲۰ درصد مشکلات ناشی از تحریم‌ها است و ۷۰ تا ۸۰درصد دیگر مربوط به تصمیمات نادرست داخلی است. افرادی – برای تجارت و صادرات تصمیم گرفته‌اند که خودشان تجربه‌ای در این حوزه نداشته‌اند، به همین دلیل قوانینی تدوین شده که با واقعیت‌ها هم‌خوانی ندارد. باید افراد آگاه و متخصص در این حوزه‌ها حضور داشته باشند تا مسیر درست سیاست‌گذاری و توسعه صادرات طی شود.

گروه اقتصادی – هم‌زمان با روند صعودی بی‌وقفه طلا،

سرمایه‌گذاران طلا فروشان و اقتصاددانان به پرسش‌های مشترک می‌اندیشند: عوامل این جهش قیمتی کدامند و این روند تا چه زمانی ادامه دارد؟

قیمت طلا همچنان بی‌وقفه افزایشی است و هیچ نشانه‌ای از افت در آن به چشم نمی‌خورد. معاملات ارز طلا در بورس کالای چندگانه هند (MCX) بارش ۱۶۶۲ درصدی به ۱۲۳ هزار و ۳۱۳ روپیه به ازای هر ۱۰ گرم رسید که بالاترین رکورد تاریخی در بازارهای هند محسوب می‌شود.

در سطح جهانی نیز قیمت طلا از مرز بی‌سابقه ۴۱۰۰ دلار به‌ازای هر اونس عبور کرد. این صعود چشمگیر، بار دیگر توجه عمومی را به فلز زرد جلب کرده و سرمایه‌گذاران، طلافروشان و اقتصاددانان را به اتفاق به طرح این پرسش واداشته است: چه عواملی در این افزایشی دخلت دارند و این روند تا چه زمانی ادامه خواهد داشت؟

نکته بر چسبه درباره روند صعودی طلا این است که افزایش یک هزار دلاری اخیر قیمتی این فلز گرانبها، تنها در ۲۰۷ روز رخ داده است. در حالی که طلا برای رسیدن از یک هزار به ۲ هزار دلار به حدود ۱۵ سال زمان نیاز داشت، جهش بعدی بسیار سریع‌تر بود و افزایش یک هزار دلاری دیگر، قیمت آن را ظرف تنها ۱۴ ماه (تا اواسط مارس ۲۰۲۵) به سه هزار دلار رساند. از ماه مارس تاکنون نیز قیمت طلا هزار دلار دیگر افزایش یافته است! این نخستین باری نیست که طلا چنین رشدی را تجربه می‌کند. در طول تاریخ مقاطعی وجود داشته که طلا به همین اندازه در خشیده است؛ مقایسه مستقیم با بازه زمانی ۱۹۷۹ تا ۱۹۸۰ میلادی و همچنین افزایش قیمت در جریان «رکود بزرگ» در دهه ۱۹۳۰ هر دو از جهش‌های قیمتی مشابه حکایت دارد.

چرا بهای طلا به شدت در حال افزایش است؟

افزایش اخیر قیمت طلا به عوامل متعددی از جمله عدم

اقتصادی

اینجاست که عمق روابط اقتصادی ایران با همسایگان تبدیل به سپهر مقاومت اقتصادی می‌شود. تداوم فروش نفت، معیانات گازی و محصولات پایین‌دستی در قالب قراردادهای پایاپای با سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی، در عمل موجب خنثی‌سازی نسبی فشارهای ناشی از مکانیسم ماشه شده است. حتی با فرض اعمال دوباره تحریم‌های شورای امنیت، شبکه مالی منطقه‌ای که اکنون با محوریت مسکو، تهران و آستانه فعال است مسیرهای موازی انتقال وجوه و تسویه را برای ایران حفظ خواهد کرد.

فرصت تاجیکستان؛ گذرگاه سرمایه‌سبز

تاجیکستان با منابع عظیم آبی و جایگاه محوری در اتصال کریدورهای شرقی، یکی از شرکای کهریسک ایران در چارچوب سیاست «سرمایه‌گذاری سبز» به شمار می‌رود. مجمع بین‌المللی سرمایه‌گذاری دوشنبه (Dushanbe International Investment Forum ۲۰۲۵) که با شعار «فرصت امروز برای پایداری فرد» برگزار شده، بسترى برای معرفی پروژه‌های انرژی پاک، برق‌آبی، فناوری دیجیتال و صنایع تبدیلی است. هیئت ایرانی در این مجمع علاوه بر تأکید بر نقش شرکت‌های دانش‌پسندان در مدیریت مصرف انرژی، پیشنهاد ایجاد «شبکه سرمایه‌گذاری سبز ایران-تاجیکستان» (انیز مطرح کرده است. هدف این شبکه، جذب سرمایه مستقیم و تأمین مالی مشترک در پروژه‌هایی نظیر احداث نیروگاه‌های آبی خرد، سامانه‌های ذخیره برق و تولید تجهیزات خورشیدی در مقیاس صنعتی است.

در نشریاتی که غرب سرمایه‌گذاری در صنایع نفت و گاز ایران را محدود کرده، ورود به حلقه تأمین مالی سبز آسیای مرکزی، امکانی تازه برای تداوم جذب سرمایه خارجی فراهم می‌آورد. منابع مرکز پژوهش‌های اقتصادی نشان می‌دهد که تنها در سه سال آینده، ارزش بازار انرژی سبز آسیای مرکزی به بیش از ۱۳ میلیارد دلار خواهد رسید که سهم هدف‌گذاری‌شده ایران نزدیک به ۱۰ درصد است.

مزیت راهبردی اتصال شبکه‌های زیر ساختی

افزون بر بعد مالی، توسعه زیرساخت‌های ترانزیتی میان ایران و

قطبعت جهانی، انتظارات پولی و ضعف ارزهای داخلی

نسبت داده می‌شود. از سال ۲۰۲۲ میلادی، مجموعه‌ای از جنگ‌های جهانی، از تهاجم روسیه به اوکراین گرفته تا افزایش تنش‌ها بین چین و تایوان و همچنین آمریکا و

چین، به همراه جنگ طولانی مدت غزه، ثبات مالی جهانی را متزلزل کرده است. در میان این هرج‌ومرج، طلا بار دیگر به‌عنوان سرمایه‌امن مورد توجه قرار گرفته است. بانک‌های مرکزی پیششاز این روند بوده و در سال‌های اخیر ذخایر طلای خود را به‌طور چشمگیری افزایش داده‌اند. طبق داده‌های شورای جهانی طلا، بانک‌های مرکزی در سال ۲۰۲۲ حدود یک هزار و ۳۷ و در سال ۲۰۲۴ با رقم رکوردشکن یک هزار و ۱۸۰ تن، طلا خریداری کردند که بیش از دو برابر متوسط سالانه قبلی (حدود ۵۰۰ تن) است. افزون بر این، بسیاری از کشورها ذخایر خود را از خزانه‌های بانک مرکزی انگلیس به ضرابخانه‌های داخلی منتقل کرده‌اند که نشان‌دهنده تلاش برای استقلال مالی است. به‌عنوان مثال، هند حد فاصل سال‌های ۲۰۲۲ تا ۲۰۲۴ حدود ۲۱۴ تن طلا به این کشور بازگرداند.

افزون بر این، افزایش قیمت طلا با ضعف دلار آمریکا نیز ارتباط دارد. شاخص دلار که قدرت اسکناس سبز آمریکا را در برابر ارز اصلی رصد می‌کند، در سال ۲۰۲۵ حدود ۱۰ درصد کاهش یافته و سرمایه‌گذاران را از دارایی‌های دلارمحور دور کرده است. این کاهش از سیاست‌های تعرفای دونالد ترامپ، رئیس جمهوری آمریکا نشأت گرفته که تجارت جهانی را تحت فشار قرار داده و علاوه بر این، انباشت بدهی دولت آمریکا را وخیم کرده است. طرح پیشنهادی او که آن را «لا یچه بزرگ و زیبا» توصیف کرده است، می‌تواند بیش از ۳.۹ تریلیون دلار به بدهی آمریکا بیفزاید. با افزایش کسری بودجه، مؤسسه اعتبارسنجی مودیز Moody's» رتبه اعتباری آمریکا را کاهش داد و این امر جذابیت طلا را به‌عنوان دارایی امن و بلندمدت

چرا اقساط نهضت ملی مسکن ناگهان افزایش یافت!

توقف پروژه، افزایش قیمت تمام‌شده و متضرر شدن متقاضیان خواهد شد. بدیهی است با توجه به امتیازبندی پر مبنای هر یک میلیون تومان در هر روز یک امتیاز، در صورت تأخیر در پرداخت، موارد در امتیازبندی، رتبه متقاضی و انتقال متقاضی خوش حساب به پروژه با پیشرفت فیزیکی بالا (در همان پروژه) لحاظ می‌گردد.»

اما دلایل افزایش اقساط آورده به نهضت ملی مسکن چیست؟

حبیب‌الله طاهر خانی معاون وزیر راه و شهر سازی در این باره می‌گوید: متأسفانه برخی پروژه‌های این طرح هنوز به تسهیلات وصل نشده‌اند. بار مالی معمولاً بین آورده و تسهیلات تقسیم می‌شود، یعنی سهمی از آورده بر می‌دارند و سهمی از تسهیلات؛ به‌ویژه در استان تهران، در رباط کریم و مثلاً پردرند چنین مسئله‌ای مشاهده شد.

وی افزود: برخی پروژه‌هایشان چنین وضعیتی دارد. وقتی صورت وضعیت پیمانکاری که تولید و کار، پرداخت نشود، مشمول تعدیل می‌شود. این هزینه به نحوی مضاعف می‌شود و متقاضیان ناگزیرند چنین مبالغی پرداخت کنند. وی بیان این‌که دلیل اصلی این است که منابع مالی از دو منبع (آورده و تسهیلات) تغذیه نمی‌شود، اضافه کرد: اگر هم‌زمان تسهیلات نهضت ملی

همسایگان شرق و شمال نیز اثر مستقیم بر کاهش هزینه‌های تجارت دارد. تکمیل خط ریلی خوف‌هرات، اتصال ریلی سرخرس به بندرعباس و توسعه مسیر رشت – استارا، باعث شده است زمان ترانزیت کالا از آسیای مرکزی به خلیج فارس از متوسط ۲۸ روز به کمتر از ۱۲ روز کاهش یابد.

این تحولات، ایران را به گره راهبردی کریدورهای بین‌المللی بدل کرده است؛ به‌گونه‌ای که حتی در شرایط فشار تحریمی، عبور کالا، سوخت و محصولات تولیدی از خاک کشور منبع پایدار درآمدازی ایجاد می‌کند. ترکیب این مزیت ترانزیتی با تهاتر نفت، گاز و خدمات فنی –مهندسی (موسوم به Energy-for-Infrastructure)، به منزله معماری اقتصاد مقاومتی نوین در منطقه است.

چالش‌ها؛ ریسک سیاسی و ضرورت نوسازی نهادی

با وجود موفقیت نسبی در ایجاد کریدورهای جدید مالی، سه چالش عمده همچنان پابرجاست:

۱. ناهماهنگی نهادی میان دستگاه‌های اقتصادی در اجرای پروژه‌های مشترک با همسایگان؛

۲. کمبود ابزارهای پوشش ریسک ارزی و بیمه‌ای به‌ویژه در تبادلات غیر دلاری؛

۳. ضعف در تسویه چندجانبه و کارکرد سامانه پیام‌رسان مالی مشترک

به باور کارشناسان، حل این سه چالش می‌تواند ضربه اثرگذاری روابط منطقه‌ای در خنثی‌سازی تحریم‌ها را دو برابر کند. در این راستا، پیشنهاد ایران برای ایجاد «مرکز تهاتر و تسویه آسیای مرکزی» در دوشنبه، به‌عنوان گام نخست شکل‌گیری نظام مالی موازی با محوریت کشورهای دوست مطرح شده است.



دورنمای پنج‌ساله: از همکاری اقتصادی تا همگرایی مالی
روند تحولات نشان می‌دهد که ساختار جدید همکاری‌های اقتصادی ایران با همسایگان دیگر صرفاً مقطوف به تجارت کالا نیست، بلکه به سمت همگرایی مالی حرکت می‌کند. با راهاندازی تدریجی پلنفرم «ریال دیجیتال منطقه‌ای» و ارتباط آن با سامانی دیجیتال تاجیکستان، انتظار می‌رود زنجیره پرداخت بر پایه فناوری بلاک‌چین ملی تا پایان ۱۴۰۵ عملیاتی شود.

در صورت تحقق این برنامه، ایران می‌تواند بدون عبور از شبکه‌های مالی غربی، پروژه‌های مشترک در حوزه‌های نفت، برق و زیر ساخت دیجیتال را با تسویه و مدیریت کند. برآوردهای کارشناسی نشان می‌دهد که اگر سهم تجارت منطقه‌ای ایران از ۳۳ درصد فعلی به ۵۰ درصد در سال ۱۴۰۶ برسد، اثر تحریم‌های ثانویه در شاخص دسترسی به ارز خارجی بیش از ۴۰ درصد کاهش خواهد یافت.

در پایان باید گفت در مجموع، تجربه دو دهه اخیر نشان داده است که تنوع‌بخشی به روابط اقتصادی با همسایگان نه تنها از شدت ضربه‌پذیری اقتصاد ایران در برابر تحریم‌ها کاسته، بلکه به تدریج مکانیسم فشار غرب را به حاشیه رانده است. در چنین فضای، سفر وزیر اقتصاد به تاجیکستان فراتر از یک رویداد دیپلماتیک، حلقه‌ای دیگر در زنجیره خنثی‌سازی تحریم‌ها و تدوین نقشه راه توسعه مالی غیر دلاری به شمار می‌رود. تداوم این مسیر – تمرکز بر انرژی‌های تجدیدپذیر، فناوری مالی بومی و سازوکارهای تهاتری چندلایه – می‌تواند تأمینانه دهه ۱۴۰۰، ایران را از وضعیت «اقتصاد مقاوم» در برابر تحریم – به جایگاه اقتصاد مستقل از تحریم – منتقل کند. چنین تحولی، معنای عملی بی‌اثر شدن مکانیسم ماشه و تثبیت استقلال اقتصادی در فضای منطقه‌ای خواهد بود.



قیمت‌ها تحت سیستم «پروتون وودز» تا دهه‌ها پایدار ماند تا اینکه طلا در سال ۱۹۷۱ به طور کامل آزاد شد.

آیا تاریخ تکرار می‌شود؟

تاریخ نشان می‌دهد که بزرگ‌ترین جهش‌های قیمتی طلا اغلب با هراس، تورم و عدم قطعیت همراه بوده است و پس از بازگشت ثبات و نرخ بهره بالاتر، این رون فروکش می‌کند.

جهش دهه ۱۹۳۰ از سیاست‌گذاری نشأت گرفت اما عمده دلیل جهش سال ۱۹۸۰ تورم بود. افزایش قیمت کتونی تلفیقی از هر دو عنصر است؛ عدم قطعیت در حوزه سیاست‌گذاری و هراس جهانی. با این وجود، خلاف گذشته، هم‌کنان بانک‌های مرکزی خود جزو بزرگ‌ترین خریداران طلا هستند. به عنوان نمونه، بانک مرکزی هند ذخایر طلای خود را به بیش از ۸۵۰ تن افزایش داده و از دارایی‌های دلاری فاصله گرفته است.

این تقاضای یکنواخت ممکن است حتی در صورت فروکش کردن هیجانات معاملاتی، از قیمت‌ها حمایت کند. با این حال، تحلیلیگران هشدار می‌دهند که در صورت کاهش شدید تورم و افزایش نرخ بهره، این امکان وجود دارد که طلا با اصلاحی مشابه سال ۱۹۸۰ مواجه شود.



مسکن برقرار باشد، قاعدتاً این وضعیت مدیریت می‌شود.

معاون مسکن و ساختمان وزیر راه و شهر سازی یادآور شد: عموماً پروژه‌هایی که برای متقاضیان آن پیام‌های سنگین می‌آید، ناشی از عدم اتصال به تسهیلات است. خوشبختانه اغلب پروژه‌های پرند و تهران اکنون در مراحل نهایی امضای قرارداد هستند و بسیاری از آن‌ها به تسهیلات وصل شده‌اند. این‌ها پروژه‌هایی هستند که دو یا سه سال شروع شده، اما به سیستم تسهیلات بانکی وصل نشده بودند. به این ترتیب، به نظر می‌رسد تا زمانی که روند تأمین تسهیلات بانکی برای پروژه‌ها به‌صورت کامل انجام نشود، فشار مالی طرح بر دوش متقاضیان باقی خواهد ماند و همچنان ادامه دارد.

صنایع چوب کلیه سفارشات MDF، چوبی تلفن: ۷۷۹۸۲۵۲ دکورا سیون غرفه و منزل